

Hoeveel vertrouwen geniet de rechtspraak?

Dit document bevat de alternatieve tekst van het origineel. Dit document is bedoeld voor mensen met een visuele beperking, zoals slechtzienden en blinden.

De waardering van degenen die met de Rechtspraak in aanraking zijn gekomen, komt in het factsheet 'Klantwaarderingsonderzoek' aan de orde. Maar ook het bredere maatschappelijk draagvlak, ofwel de omvang van het publieke vertrouwen, in de rechtspraak is van belang voor het functioneren en de stabiliteit van een samenleving.

Er zijn een aantal *monitoren* gehouden, waarin steekproeven uit de bevolking periodiek (een klein aantal) standaardvragen krijgen voorgelegd. Figuur 1 brengt de ontwikkeling in het vertrouwen in de Rechtspraak op langere termijn in beeld, via drie, verschillende jaren en perioden bestrijken, monitoren.

Figuur 1: Publiek vertrouwen in de rechtspraak 1991-2014, lijndiagram met drie lijnen: Culturele Veranderingen, Eurobarometer en Continu Onderzoek Burgerperspectieven ¹

Culturele veranderingen

Jaar	Vertrouwen (%)
1991	77
1998	68
2004	71
2006	74

Eurobarometer

Jaar	Vertrouwen (%)
1991	59
1997	54
2000	58
2001	62
2004	53
2005	62
2006	61
2007	67
2008	65

¹ De percentages in de onderstaande tabellen zijn afgelezen uit de figuur

Continu Onderzoek Burgerperspectieven

Jaar	Vertrouwen (%)
2009	65
2010	61
2011	67
2012	68
2013	65
2014	67

Afgaande op de twee over die periode weergegeven Monitoren nam het vertrouwen in de rechtspraak in ons land in de jaren negentig gestaag af; rondom het begin van de nieuwe eeuw trad een kentering in. De Eurobarometer neemt met zijn frequente meting een kort durende 'dip' in de beginjaren van deze eeuw waar.

Deze zou samenhang kunnen hebben met de twee moorden (Fortuyn in 2002 en Van Gogh 2004) die in de samenleving ernstige twijfel aan het justitiële apparaat, waarvan de rechtspraak veelal als onderdeel wordt gezien, deden ontstaan. Elders bleek dat de ophef rond de Schiedammer parkmoord leidde tot een dip in het publiek vertrouwen, maar slechts tijdelijk (Dekker en van der Meer 2007). In 2014 ligt het vertrouwen in de rechtspraak volgens het Continu Onderzoek Burgerperspectieven ongeveer op hetzelfde niveau als in 2009.

Het publieke vertrouwen in de rechtspraak wordt in dit onderzoek sinds enige jaren per kwartaal gemeten, evenals het vertrouwen in andere instituties (zie figuur 2). Het vertrouwen in de rechtspraak blijkt hoger te liggen dan dat in de regering of de Tweede Kamer. Het verschil is in de periode 2009-2015 ook iets te zijn gegroeid.

Het vertrouwen in regering en Tweede Kamer vertoont grotere fluctuaties dan dat in de rechtspraak. Wel blijkt er een zekere samenhang tussen de schommelingen in het vertrouwen in de rechtspraak en dat in de andere genoemde overheidsinstanties, al is die zeker niet volledig. Zo daalde het vertrouwen in regering en Tweede Kamer in 2012, in 2013 en in 2015, maar geldt dit niet of niet in dezelfde mate voor de rechtspraak.

Croes (2012) concludeert dat vooralsnog geen steekhoudende verklaringen voor de gesignaleerde ontwikkelingen in het vertrouwen in de rechtspraak voor handen zijn.

Figuur 2: Publiek vertrouwen in de rechtspraak en andere instituties 2009-2015, lijndiagram met drie lijnen: Rechtspraak, Regering en Tweede Kamer ^{2 3}

Periode	Vertrouwen Rechtspraak	Vertrouwen Regering	Vertrouwen 2e Kamer
2009-1	65	59	61
2009-2	64	55	58
2009-3	68	53	57
2009-4	62	53	55
2010-1	61	52	55
2010-2	60	45	50
2010-3	59	45	51
2010-4	64	51	56
2011-1	67	52	59
2011-2	65	55	61
2011-3	64	53	58
2011-4	71	52	55
2012-1	68	51	55
2012-2	69	46	52
2012-3	67	41	45
2012-4	68	57	57
2013-1	62	50	52
2013-2	63	48	50
2013-3	66	40	45
2013-4	65	40	44
2014-1	63	43	48
2014-2	65	43	50
2014-3	70	50	54
2014-4	68	53	56
2015-1	64	47	51
2015-2	68	42	48
2015-3	65	46	50

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op Continu Onderzoek Burgerperspectieven van het Sociaal en Cultureel Planbureau.

Bronnen

Croes, M. (2012). Heeft de burger vertrouwen in de rechter? In: Hertogh, M.L.M. & Weyers, H.A.M. (red). *Recht van onderop. Antwoorden uit de rechtssociologie*. Nijmegen, Ars Aequi Libri.

² Percentage van de bevolking dat voldoende vertrouwen heeft in de genoemde institutie.

³ De percentages in de onderstaande tabel zijn tabellen zijn afgelezen uit de figuur.

Dekker, P. en T. van der Meer (2007). *Vertrouwen in de rechtspraak nader onderzocht*. Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau.

Sociaal en Cultureel Planbureau: *Culturele Veranderingen* (metingen in 1991, 1998, 2004, vraag naar de 'mate van vertrouwen in de rechtspraak').

Sociaal en Cultureel Planbureau: *Continu Onderzoek Burgerperspectieven (COB)* met sinds 2009 jaarlijks vier metingen van de 'mate van vertrouwen' in de rechtspraak en in zes andere instituties, uitgedrukt in een cijfer op de schaal van 1-10.

Eurobarometer, vanaf 1997 doorgaans 2 maal per jaar uitgevoerd, in opdracht van de Europese Commissie, in een groot aantal Europese landen, met vraagstelling naar 'het eerder wel dan niet vertrouwen hebben' in 17 instituties, waaronder het rechtssysteem.